

Tijdelijke regeling signaal betalingsachterstanden - IAK

1. Wat is de aanleiding?

Artikel 10 van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening maakt de tijdelijke uitwisseling van persoonsgegevens mogelijk voor experimenten met vroegsignalering van schulden. Een aantal gemeenten en schuldeisers heeft aangegeven gebruik te willen maken van deze mogelijkheid. Zij verwachten dat andere signalen dan huurachterstanden en betalingsachterstanden op zorg, energie en drinkwater een betere indicatie zijn voor meer schulden en willen dat testen. De betrokken burgers hebben waarschijnlijk schuldhulpverlening nodig en krijgen dat aangeboden van de deelnemende gemeenten tijdens het experiment.

2. Wie zijn betrokken?

In de eerste plaats burgers met problematische schulden. Verder de schuldeisers en gemeenten (schuldhulpverleners).

3. Wat is het probleem?

Veel mensen met schulden kunnen of willen geen hulp vragen. Om hen toch te vinden, gebruiken schuldhulpverleners signalen van schuldeisers over betalingsachterstanden. Mensen met betalingsachterstanden op huur, energie, zorg en drinkwater kunnen op deze manier hulp aangeboden krijgen. De verwachting is echter dat met deze signalen nog niet iedereen die hulp nodig heeft, wordt gevonden.

4. Wat is het doel?

Vooronderzoek en statistieken ondersteunen de verwachting dat andere signalen over betalingsachterstanden voor bepaalde groepen burgers een betere indicatie zijn voor meer schulden. Dit wordt verder onderzocht in experimenten, waarbij andere schuldeisers andere signalen aan gemeenten doorgeven, zodat mensen in beeld komen bij hulpverlening. De verwachting is dat zij niet gevonden worden met de signalen die al gebruikt worden voor vroegsignalering van schulden.

In het experimenten wordt dus de hypothese onderzocht of deze andere signalen een betere indicatie vormen dan betalingsachterstanden op huur, energie, drinkwater en zorg. Met andere woorden of mensen in beeld komen bij hulpverlening die nog niet bekend waren.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

Naleving van de privacyregelgeving vereist duidelijke wettelijke verplichtingen, die de verwerking van persoonsgegevens rechtvaardigen.

6. Wat is het beste instrument?

De experimenten worden mogelijk gemaakt door de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening t.b.v. de uitwisseling van persoonsgegevens (Stb. 2020, nr. 239) en in het bijzonder artikel 10. De wetswijziging is op 1 januari 2021 in werking getreden (Stb. 2020, nr. 241).

Kern van de regeling:

1. Aanwijzen van schuldeisers en gemeenten (schuldhulpverleners) als deelnemers aan het experiment: Deelname is vrijwillig. Als voor deelname is gekozen, geldt voor de schuldeiser de verplichting signalen te leveren en voor de deelnemende gemeentelijke schuldhulpverleners de verplichting op basis van de signalen een eerste gesprek over schuldhulpverlening aan te bieden. Hiermee wordt invulling gegeven aan grondslag 'wettelijke verplichting' voor het zonder toestemming mogen verwerken van persoonsgegevens.
2. Aanwijzen van het signaal, dat naar verwachting een betere indicatie vormt voor meer schulden: Het is bij een deel van de betalingsachterstanden aannemelijk dat er meer aan de hand is en het inroepen van schuldhulpverlening noodzakelijk. Het is ook aannemelijk dat de doelgroep niet al met de aangewezen signalen wordt bereikt. Hiermee wordt invulling gegeven aan noodzakelijkheid en proportionaliteit als voorwaarden voor gegevensverwerking. Hard bewijs is geen voorwaarde, omdat het experiment nu juist dient om de meerwaarde te

bevestigen. Hard bewijs is ook moeilijk vooraf te verkrijgen, omdat de verwerking van persoonsgegevens zonder toestemming en zonder wettelijke grondslag verboden is.

3. Vaststelling duur gegevensvertrekking: Maximaal vijf jaar. Minimalisatie van de verwerking van persoonsgegevens moet worden afgewogen tegen de tijd die nodig is voor een betrouwbaar experiment. Dit heeft bij de wetwijziging geleid tot de keuze voor maximaal vijf jaar.
4. De verplichting tot monitoring en evaluatie van en rapportage over het experiment: Dit is nodig voor de verantwoording van het experiment en de informatievoorziening voor de keuze al dan niet extra signalen voor vroegsignalering van schulden aan te wijzen in het Besluit gemeentelijke schuldhulpverlening.

Artikel 10 Tijdelijke regeling

1. In afwijking van artikel 3, eerste lid, onderdeel b, kan bij ministeriële regeling voor de duur van maximaal vijf jaren een signaal van een schuldeiser over betalingsachterstanden, die een betere indicatie vormen voor meer schulden, worden aangewezen, waarna bij ontvangst daarvan door bij die regeling aangewezen gemeenten, het college uit eigen beweging een eerste gesprek aanbiedt als bedoeld in artikel 4, eerste lid.
2. Als toepassing is gegeven aan het eerste lid kunnen in afwijking van artikel 8, eerste lid, bij ministeriële regeling personen en instanties worden aangewezen die een signaal over betalingsachterstanden aan het college verstrekken en zijn artikel 8, tweede tot en met vierde lid van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat waar « bij algemene maatregel van bestuur » staat gelezen wordt « bij ministeriële regeling ».

Toelichting

Op grond van dit artikel bestaat de mogelijkheid om bij ministeriële regeling een ander signaal aan te wijzen dan de reeds genoemde signalen in hoofdstuk 2 van het algemeen deel van deze memorie van toelichting. Het artikel beoogt innovatie te stimuleren door ruimte te geven aan het ontwikkelen van betere indicatoren voor vroegsignalering. Een ander signaal wordt alleen aangewezen als het naar verwachting een betere voorspeller is voor vroegsignalering en daardoor mensen met risicovolle schulden sneller worden bereikt. Een samenwerkingsverband van gemeenten, schuldeisers en kennisinstellingen kan aan de Minister een onderbouwd verzoek doen om een extra signaal aan te wijzen. Overigens wordt hiermee alleen de gemeentelijke kant van vroegsignalering geregeld. Om te regelen dat de schuldeiser ook daadwerkelijk het signaal mag afgeven, zal vaak meer nodig zijn. Als het bijvoorbeeld gaat om belastinggegevens, staat artikel 67 van de Algemene wet inzake de Rijksbelastingen eraan in de weg dat die gegevens zonder toestemming worden verstrekt. Als er geen wettelijke belemmeringen zijn, kunnen op basis van het voorgestelde tweede lid bij ministeriële regeling schuldeisers worden aangewezen die het signaal ook daadwerkelijk aan het college moeten verstrekken, voor de signalen die op grond van het eerste lid zijn aangewezen.

7. Wat zijn de gevolgen?

1. Voor burgers: De doelgroep (inwoners met problematische schulden) wordt beter en eerder bereikt.
2. Voor deelnemende schuldhulpverleners (gemeenten): De regeling geeft juridische zekerheid over wie welke persoonsgegevens voor het experiment mag uitwisselen. Het experiment geeft nieuwe inzichten over wie schuldhulpverlening nodig heeft.
3. Voor deelnemende schuldeisers: De regeling geeft juridische zekerheid over wie welke persoonsgegevens voor het experiment mag uitwisselen. Het experiment geeft de schuldeiser een aanvullende mogelijkheid om schulden op te lossen en te voorkomen dat deze oplopen.